

Sygn. akt I C 740/11

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

03 października 2014 roku

Sąd Okręgowy we Wrocławiu I. Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący SSO Rafał Cieszyński

Protokolant Irmina Szawica

po rozpoznaniu na rozprawie 19 września 2014 roku we Wrocławiu

sprawy z powództwa Biura (...) Spółki z o.o. z siedzibą we W., T. B., H. C., T. H., M. K., C. P., E. S. i U. W.

przeciwko Politechnice (...) we W.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanego Politechniki (...) we W. na rzecz powodów Biura (...) Spółki z o.o. z siedzibą we W., T. B., H. C., T. H., M. K., C. P., E. S. i U. W. łącznie kwotę 2.151.592 złotych (dwa miliony sto pięćdziesiąt jeden tysięcy pięćset dziewięćdziesiąt dwa złote) wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od kwoty:

- 755.912 złotych od 02 października 2010 roku do dnia zapłaty,
- 697.840 złotych od 27 października 2010 roku do dnia zapłaty,
- 697.840 złotych od 10 listopada 2010 roku do dnia zapłaty;

II. zasądza od pozwanego na rzecz powodów łącznie kwotę 37.234 złotych tytułem kosztów procesu, w tym kwotę 7.200 złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego;

III. nakazuje uiścić pozwanemu Politechnice (...) we W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego we Wrocławiu kwotę 75.323,71 złotych (siedemdziesiąt pięć tysięcy trzysta dwadzieścia trzy złote siedemdziesiąt jeden groszy) tytułem brakującej opłaty sądowej od pozwu oraz brakujących wydatków na wynagrodzenie biegłego.

Sygn. akt I C 740/11

UZASADNIENIE

Pozwem z 21 marca 2011 roku złożonym w elektronicznym postępowaniu upominawczym powód (...) sp. z o.o. z siedzibą we W., T. B., H. C., U. W., E. S., T. H. (1), M. K. wnieśli o wydanie nakazu zapłaty i orzeczenie nim, że pozwany Politechnika (...) ma zapłacić solidarnie na rzecz powodów kwotę 2.151.592 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od kwot:

- 755.912 zł od 02 października 2010 r. do dnia zapłaty,
- 697.840 zł od 27 października 2010 r. do dnia zapłaty;
- 697.840 zł od 10 listopada 2010 r. do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu pozwu powodowie wskazali, że dochodzona przez nich wierzytelność wynika z następujących umów zawartych z pozwanym:

- umowy z 17 października 2008 r. numer (...) wraz z aneksem numer (...) z 14 stycznia 2009 r., w której powodowie zobowiązali się do wykonania dokumentacji projektowo-kosztorysowej dla inwestycji zlokalizowanej we W. przy Placu (...) o nazwie „(...)”, zaś pozwany do zapłaty z tego tytułu zryczałtowanego wynagrodzenia w wysokości 3.779.560 zł brutto;

- umowy z 02 czerwca 2010 r., numer (...), w której powodowie zobowiązali się do przygotowania zamiennej dokumentacji projektowo-kosztorysowej, stanowiącej suplement do dokumentacji projektowo-kosztorysowej dla inwestycji o nazwie „(...)”, zaś pozwany do zapłaty z tego tytułu zryczałtowanego wynagrodzenia w wysokości 1.744.600 zł brutto.

Powodowie wyjaśniali, że czynności będące przedmiotem obu wymienionych wyżej umów zostały przez nich wykonane, co potwierdził pozwany, podpisując 27 sierpnia 2010 r. protokół odbioru końcowego przedmiotu umowy numer (...) (...), zaś 22 grudnia 2010 r. protokół odbioru końcowego przedmiotu umowy numer (...) (...).

W związku z wykonaniem umów, powodowie wystawili następujące faktury VAT:

1. 07 września 2010 r. fakturę VAT numer (...) na kwotę 755.912 zł brutto z terminem płatności 21 dni od daty zaakceptowania faktury;
2. 05 października 2010 r. fakturę VAT numer (...) na kwotę 697.840 zł brutto z terminem płatności 21 dni od daty zaakceptowania faktury;
3. 19 października 2010 r. fakturę VAT numer (...) na kwotę 697.840 zł brutto z terminem płatności 21 dni od daty zaakceptowania faktury.

Mimo zaakceptowania powyższych faktur, pozwany nie uiścił wynikających z nich należności. W związku z powyższym, 29 października 2010 r. powodowie wystosowali do pozwanego ostateczne przedsądowe wezwanie do zapłaty faktur numer (...), a 25 listopada 2010 r. wezwali do zapłaty faktury numer (...). Powodowie wskazywali, iż wobec nieuregulowania powyższych należności wynikających z wymienionych w pozwie faktur, zadłużenie pozwanego na dzień wytoczenia powództwa wynosi 2.151.592 zł i składają się na nie: kwota 755.912 zł wynikająca z faktury VAT numer (...), kwota 697.840 zł wynikająca z faktury VAT numer (...) oraz kwota 697.840 zł wynikająca z faktury VAT numer (...).

Postanowieniem z 30 marca 2011 r. Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie VI. Wydział Cywilny stwierdził brak podstaw do wydania nakazu zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym i przekazał niniejszą sprawę do rozpoznania Sądowi Okręgowemu we Wrocławiu (sygn. akt VI Nc-e 221392/11).

W odpowiedzi na pozew pozwany Politechnika (...) wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie na jego rzecz od powodów kosztów procesu według norm przepisanych. Pozwany przyznał, iż strony łączyły umowy numer (...) (...) oraz (...). Dokumentacja projektowa z pierwszej umowy została odebrana przez pozwanego 27 sierpnia 2010 r., natomiast dokumentację zamienną wynikającą z drugiej umowy odebrano 22 grudnia 2010 r. Pozwany wskazywał, że zgodnie z § 4 ust. 1 umowy numer (...), termin wykonania kompletnego projektu budowlanego określono na 14 stycznia 2009 r., tymczasem protokół odbioru przedmiotu tejże umowy podpisano dopiero 27 sierpnia 2010 r. Odnośnie natomiast drugiej umowy, numer (...) z 02 czerwca 2010 r., pozwany podnosił, iż termin wykonania jej przedmiotu ustalono na 10 czerwca 2010 r., zaś termin uzyskania ostatecznej zamiennej decyzji pozwolenia na budowę ustalono na datę maksymalnie 31 sierpnia 2010 r. Zgodnie z § 4 ust. 3 umowy, projekt zamienny, kosztorysy inwestorskie, przedmiar robót miały zostać wykonane w terminie do 30 września 2010 r., tymczasem protokół odbioru końcowego przedmiotu tejże umowy podpisano dopiero 22 grudnia 2010 r. Tym samym pozwany wskazywał, iż powodowie pominęli w pozwie najistotniejszą okoliczność, a mianowicie fakt, że przedmiot każdej z umów wykonany został z

dużym opóźnieniem, które obligowało pozwanego do naliczenia kar umownych, których wartość zbliżona jest to kwot wynikających z faktur wystawionych przez powodów. Pozwany wyjaśniał, iż nie kwestionował należności wynikających z powyższych faktur, jednakże dokonał potrącenia wynikających z nich wierzytelności z wierzytelnością wzajemną o zapłatę kar umownych. W zakresie pierwszej z umów, wystosował do powoda noty księgowe numer (...) na kwotę 158.741,51 zł oraz numer (...) na kwotę 1.957.812,08 zł, natomiast w zakresie drugiej z umów noty numer (...) na kwotę 94.208,40 zł oraz numer (...) na kwotę 129.100,40 zł, co daje ogółem kwotę 2.339.862,40 zł. W ocenie pozwanego, wobec faktu obciążenia powodów należnościami z tytułu naliczonych kar umownych, dochodzone pozwem roszczenia zostały już rozliczone między stronami.

W replice na odpowiedź na pozew powodowie podtrzymali swoje dotychczasowe stanowisko w sprawie. W pierwszej kolejności wskazywali, iż naliczenie przez powoda kar umownych nastąpiło bez podstawy prawnej, a tym samym potrącenie ich z wierzytelnością powodów należy uznać za bezskuteczne. Wedle powodów brak podstawy prawnej do naliczania kar umownych wynika z faktu należytego wykonania umowy, niedotrzymania przez pozwanego terminu trzymiesięcznego na weryfikację dokumentacji projektowej oraz braku sugerowanych przez pozwanego opóźnień (wszystkie opóźnienia wynikały z działań lub zaniechań pozwanego). Zdaniem powodów wskazana przez pozwanego podstawa nienależytego wykonania zobowiązania nie znajduje potwierdzenia w zaistniałym stanie faktycznym. Powodowie bowiem w terminie oddali pozwanemu kompletną i niewadliwą dokumentację projektową, to jest w zakresie pierwszej umowy – 17 sierpnia 2009 r., natomiast w zakresie drugiej umowy – 30 września 2010 r. Przedmiot umowy został zatem wykonany prawidłowo i terminowo i to wyłącznie działania pozwanego, polegające na wielokrotnym wskazywaniu małych i nieistotnych z punktu widzenia zgodności projektów ze sztuką budowlaną, usterek spowodowały wydłużenie okresu weryfikacji dokumentacji projektowej i przesunięcia końcowego terminu podpisania protokołów odbioru. Powodowie zwracali uwagę na to, że zgodnie z zapisem § 8 ust. 18 pierwszej z umów, za wadę dokumentacji projektowo-kosztorysowej uznaje się na przykład brak koordynacji międzybranżowej, niezgodność projektu wykonawczego z projektem budowlanym. Z kolei, za błędy projektowe uważa się przykładowo niezgodność dokumentacji z przepisami prawa, normami, sztuką budowlaną, wytycznymi zamawiającego. Powodowie podkreślali, że w treści żadnego z raportów z weryfikacji nie stwierdzono wad dokumentacji jak i błędów projektowych, zaś większość zgłoszonych przez pozwanego uwag dotyczyło kwestii całkowicie nieistotnych z punktu widzenia zatwierdzonego projektu budowlanego. Podnosili również, że w toku weryfikacji pozwany w ogóle nie uwzględniał uwag wykonawcy co do zasadności zgłoszonych przez weryfikatorów poprawek, nakazując ich wprowadzenie do projektu, mimo, że nie wpływały one na jego merytoryczną poprawność, stanowiły zaś wyłącznie realizację wyobrażenia weryfikatorów o tym, jaki kształt mają przyjąć zawarte w projekcie rozwiązania. Powodowie zaznaczali, że część zgłoszonych przez pozwanego poprawek nie dotyczyła błędów dokumentacji, lecz była wynikiem życzenia pozwanego, by dokonać zmian w projekcie wykonawczym, pozwalających na obniżenie kosztów inwestycji, mimo, że mieściły się one w określonym budżecie. Reasumując powodowie stanowczo twierdzili, że zgłoszone przez zamawiającego w treści kolejnych raportów poprawki nie spełniały zawartej w § 8 ust. 18 i 19 przedmiotowych umów definicji. Nie dotyczyły bowiem wad dokumentacji i błędów projektowych, lecz wyłącznie kwestii nieistotnych z punktu widzenia poprawności projektu realizowanego na podstawie spornych kontraktów. W świetle powyższego, wedle powodów nie było podstaw do przesunięcia terminów odbioru końcowego, a w konsekwencji, do naliczania kar umownych.

W dalszej kolejności powodowie podnosili, że na podstawie zapisów pierwszej umowy, wbrew twierdzeniom pozwanego, zamawiający miał możliwość dokonania tylko jednej weryfikacji dokumentacji projektowej, która to weryfikacja miała być przeprowadzona w terminie 3 miesięcy. Pozwany tymczasem przeprowadził pięć weryfikacji, w tym cztery po upływie trzymiesięcznego terminu i to właśnie te cztery weryfikacje, wedle powodów, spowodowały opóźnienie w odbiorze dokumentacji projektowej. Powodowie zarzucali, że działanie pozwanego, polegające na oddaniu raportu numer (...) w ostatnim dniu przewidzianego trzymiesięcznego terminu oraz zgłaszanie nieuzasadnionych i coraz to nowych poprawek do projektów, które nie mogły być uznane za wady dokumentacji czy błędy projektu, było działaniem nakierowanym na powstanie opóźnienia po stronie wykonawcy, za które nie może on ponosić odpowiedzialności z tytułu kar umownych. Dalej powodowie zaznaczali, że zgodnie z § 14 ust. 1 litera a każdej z umów, pozwanemu przysługiwała kara umowna za opóźnienie w wykonaniu każdej części dokumentacji projektowo-

kosztorysowej, dla której ustalono odrębny termin wykonania. Jednocześnie, zgodnie z zapisami obu umów, do opóźnienia nie wlicza się czasu, jaki weryfikacji dokumentacji przez pozwanego. Biorąc pod uwagę, że pozwany wliczył do czasu opóźnienia czas weryfikacji dokumentacji, zdaniem powodów, nawet gdyby uznać naliczenie kar umownych za zasadne, to kary te wyliczono w zawyżonej wysokości. Powodowie zwracali nadto uwagę na fakt, iż pozwany swoim działaniem przyczynił się do opóźnienia przygotowania dokumentacji projektowej również w odniesieniu do drugiej z zawartych przez strony umów. Postanowił bowiem, w związku z przygotowaniem zamiennego projektu budowlanego, dokonać szeregu zmian w stosunku do pierwotnego projektu budynku, dla którego projekt budowlany był realizowany przez powoda na podstawie pierwszej umowy.

Z ostrożności procesowej powodowie zarzucali, że nawet gdyby uznać, że powód miał prawo do naliczenia kar umownych, to w ich ocenie, błędnie przyjął wysokość tych kar (7.559,12 zł za każdy dzień opóźnienia w wykonaniu pierwszej umowy oraz 3.489,20 zł za każdy dzień opóźnienia w wykonaniu drugiej umowy). Odnośnie pierwszej z umów powodowie wyjaśniali, że pozwany za podstawę naliczenia kar umownych przyjął wysokość wynagrodzenia przysługującego wykonawcy z tytułu wykonania całego przedmiotu umowy, gdy tymczasem ewentualne opóźnienie dotyczyło wyłącznie projektu wykonawczego, a co za tym idzie podstawą naliczenia kary umownej mogło być wyłącznie wynagrodzenie za jego przygotowanie. Znajduje to podstawę w § 14 ust. 1 umowy litera a, z którego wynika, że pozwanemu przysługuje kara umowna za opóźnienie w wykonaniu części dokumentacji projektowo-kosztorysowej, dla której określono odrębny termin wykonania. Zgodnie z § 5 pierwszej umowy wynagrodzenie za przedmiot umowy wynosiło 3.779.560 zł, z czego 40% stanowiło wynagrodzenie za projekt budowlany a 60% za przygotowanie projektu wykonawczego. Zdaniem powodów, wysokość kary umownej powinna zostać skalkulowana jako 0,2% wynagrodzenia z tytułu przygotowania projektu wykonawczego za każdy dzień opóźnienia, a zatem podstawa do obliczenia kary winna wynosić $60\% \times 3.779.560 \text{ zł} = 2.267.736 \text{ zł}$, co daje wysokość dziennej stawki kary umownej w kwocie 4.535,47 zł. Wyliczona w analogiczny sposób wysokość ewentualnej kary umownej wynikającej z opóźnienia w wykonaniu drugiej umowy wynosi natomiast 2.093,52 zł za każdy dzień zwłoki. W tym kontekście powodowie zwracali uwagę na fakt, że sam pozwany pierwotnie naliczył kary umowne we wskazany przez nich sposób, czyli jako podstawę naliczania wziął pod uwagę wynagrodzenie przewidziane w umowach dla projektu wykonawczego, a dopiero później doliczył wysokość kar umownych do obecnej kwoty. Powyższe zdaniem powodów wskazuje na to, że sam pozwany miał wątpliwości co do sposobu liczenia kar umownych, mimo, iż sam skonstruował zapisy umowne dotyczące tych kar. W tych okolicznościach, wedle powodów, wszelkie wątpliwości interpretacyjne winny być rozstrzygane na ich korzyść.

Z ostrożności procesowej powodowie wniesli o miarkowanie naliczonych przez pozwanego kar umownych z uwagi na ich rażące wygórowanie oraz fakt, że zobowiązania z przedmiotowych umów zostały w całości wykonane.

W piśmie przygotowawczym z 25 maja 2012 roku pozwany podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko w sprawie. Pozwany zaprzeczał, jakoby przedmiot obu umów miał być wykonany bez żadnych błędów oraz w terminie. Podkreślał przy tym, że przesunięcie końcowego terminu podpisania protokołów odbioru wynikało z opieszałości powoda w usuwaniu błędów wskazanych w przekazanym powodowi raporcie z weryfikacji (umowa numer (...)) – raport z weryfikacji wydanie (...), umowa numer (...) – raport z weryfikacji etap 1). Weryfikator wykazał wiele błędów projektowych, które, wbrew twierdzeniom powodów, miały charakter błędów istotnych. Pozwany zaprzeczał ponadto twierdzeniom powodów, iż wymagał on od wykonawcy zrealizowania dodatkowych prac, które nie były objęte zakresem umowy numer (...). Drugi projekt zamienny został bowiem zrealizowany przez powodów na mocy odrębnej umowy numer (...), za realizację które przewidziano odrębne wynagrodzenie. Odnosząc się do kwestii przeprowadzenia weryfikacji dokumentacji projektowej opracowanej na podstawie pierwszej umowy pozwany wyjaśniał, iż zgodnie z § 11 ust. 6 umowy okres trzech miesięcy biegnie od dnia przekazania pozwanemu kompletnej dokumentacji projektowo-kosztorysowej i ostatecznego pozwolenia na budowę. W tym czasie pozwany miał zweryfikować przedłożone dokumenty pod względem między innymi prawidłowości kosztorysów inwestorskich. Pozwany podkreślał, że nieprawdą jest, jakoby dokonał pięciu weryfikacji, gdyż w istocie przeprowadził jedną weryfikację – wszystkie zastrzeżenia co do wad i braków dokumentacji zostały ujęte przez weryfikatora w raporcie numer (...) z weryfikacji. Kolejne raporty numer (...) nie są nowymi raportami lecz sprawdzeniem postępów w usuwaniu wad dokumentacji przez powoda. Pozwany wskazywał ponadto, że zgodnie z zapisami umowy

numer (...) dokumentacja projektowo-kosztorysowa powinna zostać zweryfikowana w terminie 3 miesięcy od jej złożenia, a okresu weryfikacji nie wlicza się do okresu opóźnienia. Zapis taki, wedle pozwanego, miał zastosowanie do standardowej sytuacji w przypadku oddania kompletnej i prawidłowo wykonanej dokumentacji projektowo-kosztorysowej 17 sierpnia 2009 r. Wówczas okres weryfikacji nie zostałby doliczony do opóźnienia. Zdaniem pozwanego trudno natomiast stosować preferencję w postaci odliczenia okresu opóźnienia w sytuacji, gdy późniejsze wersje raportów i następujące po nich wezwania do zapłaty były następstwem nie wywiązania się przez powoda z obowiązku korekty wskazanych uchybień. Analogicznie należało interpretować zapisy dotyczące niewliczania okresu weryfikacji obowiązujące na gruncie drugiej umowy. Pozwany podkreślał przy tym, że okres pomiędzy oddaniem dokumentacji przez powoda 30 września 2010 r. a 02 listopada 2010 r., kiedy to przedstawiono wykonawcy raport z weryfikacji etap 2 i wezwano do usunięcia braków był okresem weryfikacji, którego nie wlicza się do opóźnienia. Pozwany wskazywał również, iż wbrew stanowisku powodów, kary umowne zostały naliczone prawidłowo, zgodnie z zapisami wiążących strony umów i przedstawione w piśmie procesowym powoda wyliczenie dziennych stawek tych kar jest błędne i niezgodne z treścią umów.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny, istotny dla rozstrzygnięcia sprawy:

W 2007 roku Politechnika (...) ogłosiła konkurs architektoniczny, dotyczący sporządzenia projektu budowlanego dla inwestycji „(...)”. W grudniu 2007 r., decyzją Sądu konkursowego, nagrodzony został projekt sporządzony przez spółkę cywilną „(...)” GbR z siedzibą w S. oraz (...) sp. z o.o. z siedzibą we W..

(dowód: zeznania świadka H. S. elektroniczny protokół rozprawy z 04 czerwca 2013 r. od 00:42:16 do 01:01:05,

zeznania świadka A. S. elektroniczny protokół rozprawy z 04 czerwca 2013 r. 01:03:13 do 02:02:05,

przesłuchanie powoda T. H. (2) elektroniczny protokół rozprawy z 14 października 2013 r. od 00:33:51 do 01:14:30,

przesłuchanie powoda T. H. (3) elektroniczny protokół rozprawy z 14 października 2013 r. od 00:04:35 do 00:32:58)

17 października 2008 roku pomiędzy Politechniką (...) a konsorcjum firm, składającym się ze spółki cywilnej pod nazwą „(...)” GbR z siedzibą w S. oraz (...) sp. z o.o. z siedzibą we W. została podpisana umowa numer (...) Umowę tę zawarto w oparciu o postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego w trybie z wolnej ręki, przeprowadzone na podstawie przepisów ustawy z 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (tekst jednolity Dz.U. z 2006 r., numer 164, poz.1163 ze zm.).

Na mocy powyższej umowy Politechnika (...) jako zamawiający zleciła opisanemu wyżej konsorcjum jako wykonawcy wykonanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej dla inwestycji zlokalizowanej we W. przy Placu (...) o nazwie „(...)”. Zlecona powodowi dokumentacja obejmować miała dokumentację projektową, na którą składały się: projekt budowlany, projekt wykonawczy, przedmiar robót oraz inne opracowania, w tym: kosztorys inwestorski i specyfikacja techniczna wykonania oraz odbioru robót. W ramach umowy wykonawca miał uzyskać wymaganymi przepisami prawa zatwierdzenie projektu budowlanego oraz decyzję o pozwoleniu na budowę (§ 1 ust. 2 i 3 umowy). Zgodnie z § 4 umowy, kompletny projekt budowlany miał być wykonany do 14 stycznia 2009 r. Za datę wykonania kompletnego projektu budowlanego uznawany był dzień złożenia do odpowiedniego organu administracji architektoniczno-budowlanej wniosku o zatwierdzenie projektu budowlanego i wydanie pozwolenia na budowę, pod warunkiem, że organ nie stwierdzi nieprawidłowości lub braków w projekcie. W przeciwnym razie, za termin wykonania kompletnego projektu budowlanego miał być uznany dzień ostatecznego usunięcia wskazanych przez organ nieprawidłowości i braków.

Projekt wykonawczy, kosztorys inwestorski, przedmiar robót, specyfikacja techniczna wykonania i odbioru robót miały zostać wykonane w terminie 10 miesięcy od dnia zawarcia umowy, to jest do 17 sierpnia 2009 r. (§ 4 ust. 3 umowy). Za termin wykonania powyższych czynności uznawany był dzień przekazania kompletu dokumentów (albo ostatniego z nich) zamawiającemu pod warunkiem, że zamawiający nie zgłosi do nich uwag zgodnie z § 11 ust. 7 umowy. W przeciwnym razie za termin wykonania dokumentów miał być uznany dzień, w którym wykonawca przekazał zamawiającemu komplet poprawionych dokumentów.

Za wykonanie przedmiotu umowy wykonawca miał otrzymać wynagrodzenie ryczałtowe w wysokości 3.779.560 zł brutto. Przyjęto jednocześnie, iż koszt wykonania projektu budowlanego stanowi 40% ustalonego w umowie wynagrodzenia (§ 5 umowy). Zamawiający wyraził zgodę na wystawienie przez wykonawcę faktur częściowych, natomiast ostateczne rozliczenie miało nastąpić na podstawie faktury końcowej, wystawionej po podpisaniu protokołu odbioru końcowego. Zgodnie z § 6 ust. 3 umowy zamawiający zobowiązał się do zapłaty faktur w terminie 21 dni od daty ich zaakceptowania. Stosownie do § 8 ust. 12 umowy wykonawca miał ponosić odpowiedzialność względem zamawiającego w sytuacji, gdy dokumentacja projektowa obarczona byłaby wadami zmniejszającymi jej wartość lub użyteczność ze względu na cel oznaczony w umowie. Ewentualne zastrzeżenia wynikające z wad projektów, niedopracowań czy niejednoznaczności miały być usunięte przez wykonawcę w terminie do 2 dni przy problemach jednobranżowych oraz do 4 dni przy problemach wymagających koordynacji wielobranżowej.

Według § 8 ust. 18 umowy za wadę dokumentacji projektowo-kosztorysowej uważano między innymi brak koordynacji międzybranżowej, niezgodność projektu wykonawczego z projektem budowlanym. Stosownie natomiast do § 8 ust. 19 umowy, za błędy projektowe uznawane były przykładowo: niezgodność dokumentacji z przepisami, normami, sztuką budowlaną, wytycznymi zamawiającego, technicznymi warunkami przyłączenia, nieuwzględnienie na planszy przebieg wszystkich przebieg koniecznych do wykonania.

Dokumentacja projektowo-kosztorysowa miała być przekazana zamawiającemu za pokwitowaniem. Podpisanie przez zamawiającego protokołu odbioru końcowego miało nastąpić w terminie trzech miesięcy od daty przekazania kompletnej dokumentacji projektowo-kosztorysowej i pozwolenia na budowę. W tym czasie zamawiający miał zweryfikować przedłożone dokumenty pod względem między innymi prawidłowości kosztorysów inwestorskich. Protokół odbioru końcowego stanowił podstawę końcowego rozliczenia wykonawcy (§ 11 ust. 4, 6 umowy).

Zgodnie z § 11 ust. 7 umowy zamawiający mógł odmówić podpisania protokołu odbioru końcowego w sytuacji stwierdzenia wad dokumentacji, błędów, braków, nieścisłości, przekroczenia założonego kosztu inwestycji, nieprawidłowości w kosztorysach inwestorskich.

W § 14 umowy strony uregulowały kwestię kar umownych. Zgodnie z zapisami umowy, projektant zobowiązany był do zapłaty na rzecz zamawiającego kar umownych między innymi w przypadku opóźnienia w wykonaniu części dokumentacji projektowo - kosztorysowej, dla której ustalono odrębny termin wykonania, zgodnie z terminami określonymi w § 4 ust. 1 i 3 umowy – w wysokości 0,2% wynagrodzenia brutto, określonego w § 5 ust. 1 umowy za każdy dzień opóźnienia, oddzielnie za każdą część dokumentacji, dla której określono odrębny termin wykonania. Jednocześnie przyjęto, iż do opóźnienia nie wlicza się czasu weryfikacji dokumentacji przez zamawiającego, o której mowa w § 11 ust. 6 umowy.

(dowód: umowa numer (...) z 17 października 2008 r. k. 46-55)

Na mocy aneksu numer (...) z 14 stycznia 2009 r. do umowy numer (...), zmieniono brzmienie § 4 punkt 1 tejże umowy, ustalając nowy termin wykonania kompletnego projektu budowlanego na datę 28 lutego 2009 r.

(dowód: aneks numer (...) z 14 stycznia 2009 r. do umowy numer (...) k. 56-57)

Realizowany na podstawie umowy numer (...) projekt budowlany został ukończony przez powodów w lutym 2009 roku. 27 lutego 2009 r. złożony został wniosek o zatwierdzenie sporządzonego przez powodów projektu budowlanego i udzielenie pozwolenia na budowę (...). 02 marca 2009 r. wykonawca przekazał wielobranżowy projekt budowlany wraz kopią złożonego wniosku o wydanie pozwolenia na budowę zamawiającemu.

(dowód: protokół zdawczo-odbiorczy z 02 marca 2009 r. k. 354)

Decyzją Prezydenta W. numer (...) z 30 kwietnia 2009 r., zatwierdzono wykonany przez powodów projekt budowlany oraz udzielono Politechnice (...) pozwolenia na budowę dla inwestycji polegającej na budowie „(...)” wraz z towarzyszącą infrastrukturą techniczną przy Placu (...) we W..

(dowód: decyzja numer (...) z 30 kwietnia 2009 r. k. 352-353)

W oparciu o zatwierdzony projekt budowlany powodowie sporządzili szczegółową dokumentację projektowo-kosztorysową obejmującą projekt wykonawczy oraz projekt zagospodarowania terenu wraz z kosztorysami i przedmiarem robót. Dokumentacja ta, stanowiąca przedmiot zawartej przez strony umowy numer (...), została przekazana przez powodów zamawiającemu 17 sierpnia 2009 r. Całość przekazanej przez powodów dokumentacji, na etapie jej sporządzania, została zweryfikowana przez uprawnionych rzeczoznawców do spraw sanitarno-epidemiologicznych, ochrony przeciwpożarowej, bezpieczeństwa i higieny pracy, gestorów mediów, osiem jednostek wewnętrznych pozwanego oraz organ administracji architektonicznej wydający decyzję o pozwoleniu na budowę.

(dowód: protokół przekazania dokumentacji z 17 sierpnia 2009 r. – segregator załączony przez pozwanego wraz z pismem z 25 lutego 2012 r., załącznik numer (...),

zeznania świadka E. S. elektroniczny protokół rozprawy z 19 marca 2013 r., od 00:10:02 do 00:48:50,

przesłuchanie powoda T. H. (3) elektroniczny protokół rozprawy z 14 października 2013 r. od 00:04:35 do 00:32:58)

Po przekazaniu przez wykonawcę dokumentacji projektowo-kosztorysowej dla inwestycji pod nazwą „(...)”, Politechnika (...) na podstawie umowy numer (...) z 26 sierpnia 2009 r. zleciła W. J. prowadzącemu działalność gospodarczą pod nazwą (...) s.c. z siedzibą we W. sporządzenie weryfikacji tej dokumentacji. Zgodnie z treścią zawartej umowy, weryfikacja miała mieć charakter wielokrotny, obejmujący również sprawdzenie uwzględnionych przez autorów dokumentacji projektowo-kosztorysowej kolejnych poprawek i uwag, czyli do momentu odebrania dokumentacji projektowo-kosztorysowej bez uwag.

(dowód: umowa numer (...) z 26 sierpnia 2009 r. – segregator załączony przez pozwanego wraz z pismem z 25 lutego 2012 r., załącznik numer (...),

zeznania świadka E. S. elektroniczny protokół rozprawy z 19 marca 2013 r., od 00:10:02 do 00:48:50,

zeznania świadka W. J. elektroniczny protokół rozprawy z 19 marca 2013 r., od 00:50:10 do 01:24:05)

W listopadzie 2009 roku, jednostka weryfikująca – (...) s.c. z siedzibą we W. sporządziła raport z weryfikacji dokumentacji projektowej dla inwestycji „(...)” – wydanie 1. W raporcie tym zawarte zostały uwagi weryfikatora dotyczące dostrzeżonych przez niego nieprawidłowości oraz niejasności analizowanej dokumentacji. Uchybienia te nie miały charakteru istotnego. Opracowany przez weryfikatora raport zawierał nadto liczne propozycje rozwiązań alternatywnych do projektu w zakresie zmiany przyjętych przez projektantów rozwiązań konstrukcyjno-przestrzennych.

Pismem z 17 listopada 2009 r. pozwany poinformował powodów, iż z uwagi na liczne wady, błędy, braki i nieścisłości, opisane w raporcie z weryfikacji – wydanie 1., nie podpisze protokołu odbioru wykonanej przez powodów dokumentacji projektowo - kosztorysowej. Jednocześnie pozwany zobowiązał wykonawców do usunięcia stwierdzonych wad i usterek oraz ustosunkowania się do uwag zawartych w raporcie w terminie do 24 listopada 2009 r.

(dowód: pismo pozwanego z 17 listopada 2009 r. k. 281,

Raport z weryfikacji dokumentacji projektowej – wydanie 1. – segregator załączony przez pozwanego wraz z pismem z 25 lutego 2012 r., załącznik numer (...),

zeznania świadka W. J. elektroniczny protokół rozprawy z 19 marca 2013 r., od 00:50:10 do 01:24:05,

zeznania świadka J. F. elektroniczny protokół rozprawy z 04 czerwca 2013 r. od 00:04:45 do 00:21:47,

zeznania świadka A. F. elektroniczny protokół rozprawy z 04 czerwca 2013 r. od 00:23:26 do 00:45:35,

zeznania świadka B. W. elektroniczny protokół rozprawy z 04 czerwca 2013 r. od 02:03:45 do 02:27:50,

zeznania świadka S. M. elektroniczny protokół rozprawy z 04 czerwca 2013 r. od 02:28:05 do 02:52:28,

zeznania świadka R. K. elektroniczny protokół rozprawy z 04 czerwca 2013 r. od 02:53:03 do 03:09:20)

Pismem z 25 listopada 2009 r. powodowie przekazali pozwanemu odpowiedź na raport z weryfikacji – wydanie 1. wraz poprawioną dokumentacją kosztorysową oraz ustosunkowaniem się do zastrzeżeń i sugestii weryfikatora.

(dowód: protokół przekazania dokumentacji z 25 listopada 2009 r. k. 282,

odpowiedź na raport z weryfikacji numer (...). k. 530-598)

W grudniu 2009 r. powstał kolejny raport z weryfikacji – wydanie numer 2, w którym znalazły się kolejne uwagi i zastrzeżenia ze strony jednostki weryfikującej do sporządzonej przez powodów dokumentacji projektowo – kosztorysowej, a także do udzielonych przez projektantów odpowiedzi na wcześniejszy raport. Przeważająca część uwag weryfikatora dotyczyła propozycji wprowadzenia innych, bardziej ekonomicznych rozwiązań, obniżających maksymalny koszt inwestycji.

Pismem z 14 grudnia 2009 r. Politechnika (...) ponownie wezwała powodów do usunięcia wad, błędów, braków i nieścisłości występujących w raporcie z weryfikacji dokumentacji projektowej dla inwestycji – wydanie 2. wraz z podaniem pisemnego stanowiska do wszystkich zawartych tam uwag.

Odpowiedź na raport z weryfikacji – wydanie 2 wraz z poprawioną dokumentacją została złożona przez powodów zamawiającemu 22 grudnia 2009 r., który przekazał je do dalszej weryfikacji.

(dowód: pismo pozwanego z 14 grudnia 2009 r. k. 283,

pismo powoda z 22 grudnia 2009 r. k. 284,

Raport z weryfikacji dokumentacji projektowej – wydanie 2. k. 355-441,

zeznania świadka W. J. elektroniczny protokół rozprawy z 19 marca 2013 r., od 00:50:10 do 01:24:05.

zeznania świadka A. F. elektroniczny protokół rozprawy z 04 czerwca 2013 r. od 00:23:26 do 00:45:35,

zeznania świadka B. W. elektroniczny protokół rozprawy z 04 czerwca 2013 r. od 02:03:45 do 02:27:50

zeznania świadka S. M. elektroniczny protokół rozprawy z 04 czerwca 2013 r. od 02:28:05 do 02:52:28)

11 stycznia 2010 r. pozwany przekazał wykonawcy kolejne, trzecie wydanie raportu z weryfikacji dokumentacji projektowej dla inwestycji pod nazwą „(...)”, wzywając projektantów do usunięcia stwierdzonych w raporcie wad, błędów, nieścisłości i braków w terminie do 19 stycznia 2010 r. Poprawiona dokumentacja projektowo-kosztorysowa została przekazana przez powodów zamawiającemu 03 lutego 2010 r.

(dowód: pismo pozwanego z 11 stycznia 2010 r. k. 285,

Raport z weryfikacji dokumentacji projektowej wydanie 3., styczeń 2010 r. k. 602-671,

protokół przekazania dokumentacji z 03 lutego 2010 r. k. 286)

W lutym 2010 roku jednostka kontrolująca – (...) s.c. z siedzibą we W., sporządziła raport z weryfikacji dokumentacji projektowo-kosztorysowej – wydanie 4., które zostało przekazane powodom wraz z pismem zamawiającego z 22 lutego

2010 r., wzywającym do usunięcia stwierdzonych w raporcie wad. Odpowiedź na raport z weryfikacji – wydanie 4. została złożona przez powodów 01 marca 2010 r.

(dowód: pismo pozwanego z 22 lutego 2010 r. k. 287,

Raport z weryfikacji dokumentacji projektowej wydanie 4., luty 2010 r. k. 442-527,

odpowiedź na Raport z weryfikacji numer (...), marzec 2010 r. k. 763-849,

protokół przekazania dokumentacji z 01 marca 2010 r. k. 288)

18 marca 2010 r. przedstawiono powodom raport z weryfikacji – wydanie 5.

25 marca 2010 r. powodowie przekazali pozwanemu odpowiedź na raport z weryfikacji – wydanie 5. wraz ze sporządzonym na wniosek zamawiającego projektem budowlanym zamiennym dla przedmiotowej inwestycji, uwzględniającym uwagi zawarte we wcześniejszych raportach.

W oparciu o sporządzony projekt zamienny, powodowie 13 maja 2010 r. złożyli do Urzędu Miejskiego we W. wniosek o wydanie decyzji o zmianie pozwolenia na budowę z 30 kwietnia 2009 r. numer (...). Opracowany przez powodów projekt zamienny zatwierdzony został zamienną decyzją o pozwoleniu na budowę numer (...) z 12 lipca 2010 r.

(dowód: pismo pozwanego z 18 marca 2010 r. k. 289,

Raport z weryfikacji dokumentacji projektowej wydanie 5., marzec 2010 r. k. 672-761,

protokół przekazania dokumentacji z 25 marca 2010 r. k. 290, 850,

wniosek z 13 maja 2010 r. o zmianę decyzji o pozwoleniu na budowę – segregator przedłożony przez pozwanego wraz z pismem z 25 lutego 2012 r., załącznik numer (...),

zeznania świadka E. S. elektroniczny protokół rozprawy z 19 marca 2013 r., od 00:10:02 do 00:48:50,

przesłuchanie powoda T. H. (3) elektroniczny protokół rozprawy z 14 października 2013 r. od 00:04:35 do 00:32:58)

09 kwietnia 2010 r. jednostka weryfikująca – (...) spółka cywilna z siedzibą we W. złożyła oświadczenie, iż sporządzona przez powodów dokumentacja projektowo-kosztorysowo opracowana w formie projektu budowlanego, projektu wykonawczego oraz projektu budowlanego zamiennego nie posiada wad oraz braków i możliwy jest jej odbiór przez zamawiającego.

(dowód: oświadczenie z 09 kwietnia 2010 r. do weryfikacji dokumentacji projektowej k. 268-276,

zeznania świadka E. S. elektroniczny protokół rozprawy z 19 marca 2013 r., od 00:10:02 do 00:48:50

zeznania świadka W. J. elektroniczny protokół rozprawy z 19 marca 2013 r., od 00:50:10 do 01:24:05)

27 sierpnia 2010 r. pozwany dokonał odbioru dokumentacji projektowo-kosztorysowej stanowiącej przedmiot umowy numer (...) z 17 października 2008 r., zmienionej aneksem z 14 stycznia 2009 r.

(dowód: protokół odbioru końcowego z 27 sierpnia 2010 r. k. 71)

07 września 2010 r. powodowie wystawili fakturę VAT numer (...) na kwotę 755.912 zł brutto za wykonanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej na podstawie umowy numer (...).

Faktura ta została zaakceptowana przez pozwanego 10 września 2010 r.

(dowód: faktura VAT numer (...)) z 07 września 2010 r. k. 73, pismo pozwanego z 08 grudnia 2010 r. k. 76)

Na początku 2010 roku, jeszcze w trakcie trwania procesu weryfikacji dokumentacji projektowo-kosztorysowej wykonanej na podstawie umowy numer (...), okazało się, iż projekt ten nie otrzyma oczekiwanego przez inwestora dofinansowania zewnętrznego z Ministerstwa (...). Ustalone przez zamawiającego główne założenia funkcjonalno-użytkowe projektowanego budynku, mającego stanowić tradycyjną bibliotekę książkową, nie wpisywały się bowiem w program (...), w ramach którego Politechnika (...) miała uzyskać wsparcie finansowe. W związku z powyższym, pozwany rozpoczął działania w kierunku dostosowania planowanej inwestycji do wymogów, jakie przewidziane zostały w programie finansowania z budżetu państwa. W tym celu, podjęta została decyzja o zmianie dotychczasowych założeń funkcjonalno-użytkowych budynku i wybudowaniu zamiast tradycyjnej biblioteki książkowej – biblioteki cyfrowej.

(dowód: zeznania świadka E. S. elektroniczny protokół rozprawy z 19 marca 2013 r., od 00:10:02 do 00:48:50,

zeznania świadka J. F. elektroniczny protokół rozprawy z 04 czerwca 2013 r. od 00:04:45 do 00:21:47,

zeznania świadka H. S. elektroniczny protokół rozprawy z 04 czerwca 2013 r. od 00:42:16 do 01:01:05,

zeznania świadka A. S. elektroniczny protokół rozprawy z 04 czerwca 2013 r. 01:03:13 do 02:02:05,

przesłuchanie powoda T. H. (2) elektroniczny protokół rozprawy z 14 października 2013 r. od 00:33:51 do 01:14:30

przesłuchanie powoda T. H. (3) elektroniczny protokół rozprawy z 14 października 2013 r. od 00:04:35 do 00:32:58)

W marcu 2010 r. Politechnika (...) zwróciła się do powodów z wnioskiem o wyrażenie zgody na dokonanie przedmiot zewnętrzny zmian w dokumentacji projektowo-kosztorysowej, wykonanej na podstawie umowy numer (...), celem dostosowania jej do zmienionych założeń funkcjonalno-użytkowych. Pismem z 18 marca 2010 r. powodowie odmówili wyrażenia zgody na powyższe, powołując się na prawa autorskie do projektu, opartego na własnej koncepcji konkursowej. Wobec powyższego, w kwietniu 2010 r. powodowie zostali zaproszeni przez pozwanego do podjęcia negocjacji, mających na celu zawarcie umowy, obejmującej wykonanie zamiennej dokumentacji projektowo-kosztorysowej.

(dowód: pismo powodów z 18 marca 2010 r. k. 855,

zaproszenie do negocjacji – segregator przedłożony przez pozwanego wraz z pismem z 25 lutego 2012 r., załącznik numer (...),

zeznania świadka E. S. elektroniczny protokół rozprawy z 19 marca 2013 r., od 00:10:02 do 00:48:50)

02 czerwca 2010 r. pomiędzy stronami została zawarta umowa numer (...), na mocy której Politechnika (...) zleciła powodom wykonanie zamiennej dokumentacji projektowo-kosztorysowej, stanowiącej suplement do dokumentacji projektowo-kosztorysowej dla inwestycji zlokalizowanej we W., przy Placu (...) o nazwie „(...)”. W skład dokumentacji zamiennej wchodziło wykonanie: projektu budowlanego, projektu wykonawczego, przedmiarów robót, informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, kosztorysów inwestorskich, specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót. W ramach powyższej umowy wykonawca miał uzyskać wymagane przepisami prawa zatwierdzenie zamiennego projektu budowlanego oraz ostateczną decyzję o pozwoleniu na budowę. Zgodnie z § 4 ust. 1 umowy, termin przekazania zamawiającemu zamiennego projektu budowlanego i kosztorysów inwestorskich ustalono do 10 czerwca 2010 r., natomiast termin uzyskania ostatecznej zamiennej decyzji pozwolenia na budowę do 31 sierpnia 2010 r. Za termin wykonania kompletnego projektu budowlanego zamiennego uważany był dzień otrzymania przez zamawiającego zamiennej decyzji pozwolenia na budowę.

Stosownie do § 4 ust. 3 i 4 umowy, projekt wykonawczy zamienny, kosztorysy inwestorskie, przedmiar robót, specyfikacje techniczne wykonania i odbioru robót miały być wykonane do 30 września 2010 r., a za termin ich wykonania uznawano dzień pokwitowania przekazania dokumentów zamawiającemu, pod warunkiem niezgłoszenia

do nich uwag. W przeciwnym razie, za termin wykonania powyższych opracowań uznawano dzień przekazania ich w poprawionej wersji.

Za wykonanie przedmiotu umowy strony ustaliły wynagrodzenie ryczałtowe w wysokości 1.744.600 brutto (§ 5 umowy).

Zamawiający zobowiązał się do zapłaty wystawionych przez wykonawcę faktur w terminie 21 dni od daty ich zaakceptowania (§ 6 ust. 3 umowy). Ostateczne rozliczenie miało nastąpić po dokonaniu odbioru końcowego. Zgodnie z § 11 ust. 6 umowy zamawiający miał podpisać protokół odbioru końcowego w terminie 3 miesięcy od daty przekazania przez wykonawcę dokumentacji projektowo-kosztorysowej i ostatecznych pozwoleń na budowę. W tym czasie, zamawiający miał zweryfikować przedłożone dokumenty, między innymi pod względem prawidłowości kosztorysów inwestorskich. Odmowa podpisania protokołu odbioru końcowego przez zamawiającego mogła nastąpić w sytuacji stwierdzenia wad dokumentacji, błędów, braków, nieścisłości, przekroczenia założonego kosztu inwestycji, nieprawidłowości inwestorskich.

Stosownie do § 14 ust. 1 litera a umowy, wykonawca zobowiązał się do zapłaty zamawiającemu kar umownych za opóźnienie w wykonaniu części dokumentacji projektowo-kosztorysowej, dla której ustalono odrębny termin wykonania, zgodnie z terminami określonymi w § 4 ust 1 i 3 umowy – w wysokości – 0,2% wynagrodzenia brutto określonego w § 5 ust. 1 za każdy dzień opóźnienia, oddzielnie za każdą część dokumentacji, dla której określono odrębny termin wykonania. Do opóźnienia nie podlegał wliczeniu czas weryfikacji dokumentacji przez zamawiającego.

(dowód: umowa numer (...) z 02 czerwca 2010 r. – segregator przedłożony przez pozwanego wraz z pismem z 25 lutego 2012 r., załącznik numer (...))

W związku z podpisaniem umowy na wykonanie dokumentacji zamiennej, uwzględniającej zmienioną funkcję biblioteki, sporządzony przez powodów pierwotny projekt budowlany wymagał wprowadzenia istotnych modyfikacji. W projekcie nastąpiły zmiany wewnętrznej funkcji projektowanego budynku, dokonano modyfikacji w zakresie dotychczasowej aranżacji wnętrz i zwiększenia ilości komputerowych miejsc czytelnich, a także wprowadzono w obrębie trzeciego piętra Zespół Laboratoriów (...) oraz Laboratorium (...) (Oddział (...)), czego skutkiem było zwiększenie zapotrzebowania na moce elektryczne. Wprowadzono również zmiany w posadowieniu budynku, zmniejszono wysokość kondygnacji podziemnej w świetle, w istotnym zakresie zmodyfikowano przyjęte pierwotnie rozwiązania instalacyjne. Kwestie związane z wprowadzaniem poszczególnych zmian do założeń projektowych były regularnie omawiane na cotygodniowych naradach z udziałem przedstawicieli zamawiającego i wykonawcy.

(dowód: pismo powoda z 14 kwietnia 2010 r. k. 295,

notatka służbowa z 02 czerwca 2010 r. k. 296,

notatka służbowa ze spotkania 23 kwietnia 2010 r. k. 298-299,

pismo powoda z 14 maja 2010 r. k. 300,

pismo powodów z 31 maja 2010 r. k. 301,

zeznania świadka E. S. elektroniczny protokół rozprawy z 19 marca 2013 r., od 00:10:02 do 00:48:50,

zeznania świadka J. F. elektroniczny protokół rozprawy z 04 czerwca 2013 r. od 00:04:45 do 00:21:47,

zeznania świadka A. F. elektroniczny protokół rozprawy z 04 czerwca 2013 r. od 00:23:26 do 00:45:35,

zeznania świadka B. W. elektroniczny protokół rozprawy z 04 czerwca 2013 r. od 02:03:45 do 02:27:50,

zeznania świadka S. M. elektroniczny protokół rozprawy z 04 czerwca 2013 r. od 02:28:05 do 02:52:28,

zeznania świadka R. K. elektroniczny protokół rozprawy z 04 czerwca 2013 r. od 02:53:03 do 03:09:20)

30 września 2010 r. powodowie przekazali zamawiającemu zamienną dokumentację projektowo-kosztorysową, wykonaną na podstawie umowy numer (...) z 02 czerwca 2010 r.

(dowód: protokół przekazania dokumentacji k. 263)

Na mocy umowy numer (...) z 04 października 2010 r., Politechnika (...) zleciła W. J., prowadzącemu działalność gospodarczą pod nazwą (...) s.c. z siedzibą we W. sporządzenie weryfikacji zamiennej dokumentacji projektowo-kosztorysowej, stanowiącej suplement do dokumentacji projektowo-kosztorysowej dla inwestycji zlokalizowanej we W. przy Placu (...) o nazwie „(...)”. Stosownie do § 1 ust. 3 umowy, weryfikacja miała być przeprowadzona dwuetapowo: etap I. miał obejmować weryfikację podstawową, natomiast etap 2. – weryfikację ostateczną, obejmującą również weryfikację poprawek i uwag uwzględnionych przez autorów dokumentacji projektowo-kosztorysowej.

(dowód: umowa numer (...) z 04 października 2010 r. – segregator przedłożony przez pozwanego wraz z pismem z 25 lutego 2012 r., załącznik numer (...),

zeznania świadka W. J. elektroniczny protokół rozprawy z 19 marca 2013 r., od 00:50:10 do 01:24:05)

25 października 2010 r. jednostka weryfikująca sporządziła na zlecenie zamawiającego „Raport z weryfikacji Etap 1 – weryfikacja podstawowa”, dotyczący zamiennej dokumentacji projektowo-kosztorysowej stanowiącej suplement do dokumentacji projektowo-kosztorysowej dla inwestycji pod nazwą „(...)”.

W ramach weryfikacji dokonano sprawdzenia dokumentacji pod względem zgodności z przepisami i normami, jak również pod kątem prawidłowości technicznej przyjętych rozwiązań, ich funkcjonalności, kompletności dokumentacji i zgodności opracowanego projektu budowlanego zamiennego z projektem wykonawczym. Dokonano również weryfikacji przedmiarów i kosztorysów w zakresie kompletności i zasadności przyjętych rodzajów robót, poddano pod ocenę realność kosztów realizacji wyliczonych w kosztorysie inwestorskim oraz kosztów eksploatacji budynku.

Przed sporządzeniem raportu podstawowego weryfikator przygotował tak zwane raporty przejściowe z 12 i 19 października 2010 r., na które jednostka projektowa (powodowie) udzieliła wyjaśnień odpowiednio 19 i 21 października 2010 r.

(dowód: raport z weryfikacji Etap 1 – weryfikacja podstawowa z 25 października 2010 r. – segregator przedłożony przez pozwanego wraz z pismem z 25 lutego 2012 r., załącznik numer (...),

zeznania świadka E. S. elektroniczny protokół rozprawy z 19 marca 2013 r., od 00:10:02 do 00:48:50

zeznania świadka W. J. elektroniczny protokół rozprawy z 19 marca 2013 r., od 00:50:10 do 01:24:05)

27 października 2010 r. weryfikator sporządził oświadczenie do weryfikacji końcowej – Etap 2, obejmujące ocenę wykonanego przez powodów projektu budowlanego zamiennego z lipca 2010 r. wraz z decyzją o pozwoleniu na budowę numer (...) z 31 sierpnia 2010 r., projekt wykonawczy do projektu budowlanego zamiennego oraz kosztorysu inwestorskiego i przedmiaru robót (w wersji elektronicznej).

W raporcie stwierdzone zostało, iż wymienione wyżej dokumenty zostały wykonane zgodnie z umową numer (...), z modyfikacją Programu (...), z przepisami prawa budowlanego oraz uzyskanymi uzgodnieniami. Jednostka weryfikująca oświadczyła zarazem, że jest możliwy odbiór dokumentacji pod warunkiem uzupełnienia uchybień w części konstrukcyjnej, kosztorysowej i w zakresie ochrony przeciwpożarowej.

(dowód: oświadczenie Etap 2 do weryfikacji dokumentacji projektowej z 27 października 2010 r. – segregator przedłożony przez pozwanego wraz z pismem z 25 lutego 2012 r., załącznik numer 55,

zeznania świadka E. S. elektroniczny protokół rozprawy z 19 marca 2013 r., od 00:10:02 do 00:48:50

zeznania świadka W. J. elektroniczny protokół rozprawy z 19 marca 2013 r., od 00:50:10 do 01:24:05)

Po uwzględnieniu zastrzeżeń weryfikatora dotyczących wykonania dokumentacji zamiennej realizowanej na podstawie umowy numer (...), powodowie 24 listopada 2010 r. przekazali pozwanemu poprawioną dokumentację w postaci rysunków zamiennych, przedmiarów i kosztorysów do dokumentacji projektowo-kosztorysowej, dokumentację i kosztorysy w wersji cyfrowej, oświadczenia projektantów oraz odpowiedź na „Raport z weryfikacji – etap 2 – weryfikacja ostateczna”.

(dowód: pismo powodów z 24 listopada 2010 r. k. 277-278)

14 grudnia 2010 r. powodowie, w odpowiedzi na kolejne wezwanie zamawiającego, przekazali pozwanemu poprawioną dokumentację, w tym rysunki, przedmiary, kosztorysy w wersji papierowej i cyfrowej. Jednocześnie powodowie zastrzegli, iż wprowadzone do projektu modyfikacje miały na celu przede wszystkim wdrożenie wnioskowanych przez zamawiającego zmian wynikających z postulowanej korekty rozwiązań projektowych.

(dowód: pismo powodów z 14 grudnia 2010 r. k. 279-280)

22 grudnia 2010 r. strony podpisały protokół odbioru końcowego dokumentacji projektowo-kosztorysowej wykonanej przez powodów na podstawie umowy numer (...) z 02 czerwca 2010 r.

(dowód: protokół odbioru końcowego z 22 grudnia 2010 r. k. 72)

W związku z wykonaniem przedmiotu umowy numer (...) powodowie wystawili 05 października 2010 r. fakturę VAT numer (...) na kwotę 697.840 zł brutto (zgodnie z § 6 ust. 1 lit. a umowy) oraz 19 października 2010 r. fakturę VAT numer (...) na kwotę 697.840 zł brutto (zgodnie z § 6 ust. 1 lit. b umowy).

Powyższe faktury zostały zaakceptowane przez pozwanego w dacie ich wystawienia, to jest odpowiednio 05 i 19 października 2010 r.

(dowód: faktura VAT numer (...) z 05 października 2010 r. k. 74, faktura VAT numer (...) z 19 października 2010 r. k. 75, pismo pozwanego z 08 grudnia 2010 r. k. 76)

Pismem z 29 października 2010 r. powodowie wezwali Politechnikę (...) do zapłaty na ich rzecz kwoty 755.912 zł wynikającej z faktury VAT numer (...) wraz z odsetkami od 28 września 2010 r. oraz kwoty 697.840 zł wynikającej z faktury numer (...) wraz z ustawowymi odsetkami od 27 października 2010 r. do dnia zapłaty.

Kolejnym pismem, z 25 listopada 2010 r. powodowie wezwali pozwanego do uregulowania należności w kwocie 697.840 zł wynikającej z faktury numer (...) wraz z ustawowymi odsetkami od 10 listopada 2010 r. do dnia zapłaty. Powyższe wezwanie doręczono pozwanemu 30 listopada 2010 r.

(dowód: pismo powodów z 29 października 2010 r. wraz z załącznikami k. 77-80,

pismo powodów z 25 listopada 2010 r. wraz z załącznikiem i potwierdzeniem odbioru pisma k. 81-84)

08 października 2010 r. pozwany, na podstawie § 14 ust. 1 lit. a umowy numer (...) z 17 października 2008 r. z aneksem z 14 stycznia 2009 r. wystawił notę księgową numer (...), w której obciążył wykonawcę karami umownymi w kwocie 158.741,52 zł za opóźnienie w wykonaniu przedmiotu tejże umowy. Kary wyliczono za okres 21 dni opóźnienia, określając ich dzienną wysokość na kwotę 7.559,12 zł. Jednocześnie pozwany dokonał potrącenia powyższej należności z wierzytelnością powodów wynikającą z faktury VAT numer (...) wystawionej 07 września 2010 r.

Tego samego dnia pozwany wystawił notę księgową numer (...), na podstawie § 14 ust. 1 lit. a umowy numer (...) z 17 października 2008 r. z aneksem z 14 stycznia 2009 r., obciążając powodów karami umownymi w kwocie 1.957.812, 08

zł za okres 259 dni opóźnienia (7.559,12 zł za każdy dzień opóźnienia). Należność ta została potrącona z wierzytelnością powodów wynikającą z faktury VAT numer (...) z 07 września 2010 r.

Powyższe noty księgowe powodowie otrzymali 11 października 2010 r.

(dowód: nota księgowa numer (...) z 08 października 2010 r. k. 110, potwierdzenie nadania i odbioru pisma k. 110v,

nota księgowa numer (...) z 08 października 2010 r. k. 111, potwierdzenie nadania i odbioru pisma k. 111v)

26 października 2010 r. pozwany wystawił kolejną notę księgową numer (...), obciążając powodów, na podstawie na podstawie § 14 ust. 1 lit. a umowy numer (...) z 02 czerwca 2010 r., karami umownymi za opóźnienie w wykonaniu przedmiotu umowy za okres 27 dni, w łącznej kwocie 94.208,40 zł (3.489,20 zł za każdy dzień opóźnienia). Powyższą wierzytelność pozwany potrącił z należnością powodów wynikającą z faktury VAT numer (...) z 05 października 2010 r. Notę księgową numer (...) powodowie otrzymali 27 października 2010 r.

(dowód: nota księgowa numer (...) z 26 października 2010 r. wraz z potwierdzeniem nadania i odbioru k. 112-112v)

31 grudnia 2010 r. pozwany wystawił notę księgową numer (...) na mocy której obciążył powodów karami umownymi za nieterminowe wykonanie przedmiotu umowy numer (...) z 02 czerwca 2010 r. Kary te naliczone zostały za okres 37 dni opóźnienia (3.489,20 zł za każdy dzień opóźnienia) w wykonaniu przedmiotu umowy, zgodnie z § 4 ust. 4 w związku z § 11 ust. 1 i § 5 ust. 1 umowy. Wyliczona przez pozwanego należność potrącona została z wierzytelnością powodów wynikającą z faktury VAT numer (...) z 28 grudnia 2010 r. Powyższą notę powodowie otrzymali 04 stycznia 2011 r.

(dowód: nota księgowa numer (...) z 31 grudnia 2010 r. wraz z potwierdzeniem nadania i odbioru pisma k. 113-113v)

Pismem z 20 października 2010 r. powodowie zwrócili się do pozwanego z wnioskiem o anulowanie not księgowych numer (...) jako całkowicie bezzasadnych i niezwłoczną realizację zobowiązań wynikających z faktury VAT numer (...) z 07 września 2010 r. w kwocie 755.912 zł. Powodowie wskazywali, iż brak jest jakiegokolwiek opóźnienia po stronie wykonawcy, który mógłby być podstawą naliczenia kary umownej. W ocenie powodów, większość uwag zgłoszonych przez zamawiającego w treści raportów weryfikatora nie mogła być uznana za jakiegokolwiek wady dokumentacji czy błędy projektowe. Powodowie zarzucali ponadto pozwanemu, iż żądane przez niego kary umowne zostały wyliczone nieprawidłowo, wbrew zapisom łączącej strony umowy. Podnosili, iż za podstawę naliczenia kary umownej określonej w notie księgowej numer (...) pozwany przyjął wysokość wynagrodzenia przysługującego wykonawcy z tytułu wykonania całej umowy, tymczasem ewentualne opóźnienie dotyczyło jedynie projektu wykonawczego, stąd podstawą naliczenia kar umownych mogło być wyłącznie wynagrodzenie za jego przygotowanie. Powodowie zakwestionowali nadto prawidłowość zaliczenia do okresu opóźnienia czasu, w którym projekt poddawany był weryfikacji przez zamawiającego. Wyliczając długość okresu opóźnienia, zdaniem powodów, pozwany bezpodstawnie doliczył również okres nanoszenia przez wykonawcę poprawek wynikających z raportów numer (...) oraz pisma wystosowanego przez zamawiającego 09 kwietnia 2010 r. Powodowie zwracali bowiem uwagę na fakt, iż zgodnie z zapisami umowy przed dokonaniem odbioru końcowego pozwany miał prawo do trzymiesięcznej weryfikacji, w czasie której powinien był przygotować jeden raport, zawierający wszystkie dostrzeżone błędy. Wszelkie zatem kolejne raporty, wedle wykonawcy, nie mogły mieć wpływu na kwestię odbioru końcowego dzieła oraz skutkować naliczeniem kar umownych za opóźnienie.

(dowód: pismo powodów z 20 października 2010 r. k. 244-254)

W odpowiedzi na pismo pozwanego z 26 października 2010 r. dotyczące naliczenia kar umownych na podstawie noty księgowej numer (...), powodowie zwrócili się do pozwanego o anulowanie powyższej noty, wskazując na bezpodstawność i nieprawidłowość naliczenia kar umownych. Powodowie zarzucili pozwanemu, iż opóźnienie w realizacji zamiennego projektu budowlanego i kosztorysów inwestorskich wynikało z następujących działań zamawiającego:

- braku stanowiska pozwanego w przedmiocie zasilania w energię elektryczną budynku, powodujące uniemożliwienie podjęcia działań przez wykonawcę od 14 kwietnia 2012 r. do 02 czerwca 2010 r.;

- brak stanowiska zamawiającego w przedmiocie agregatu prądotwórczego, powodujące uniemożliwienie podjęcia działań przez wykonawcę od 16 czerwca 2010 r. do 28 czerwca 2010 r.;

- brak stanowiska zamawiającego w przedmiocie stanowiska z butlami z gazem, powodujące uniemożliwienie podjęcia działań przez wykonawcę od 22 czerwca 2010 r. do 28 czerwca 2010 r.

(dowód: pismo powodów z 27 grudnia 2010 r. 255-261)

Na podstawie sporządzonego przez powodów w ramach umowy z 17 października 2008 r. pierwotnego projektu budowlanego biblioteki tradycyjnej, było możliwe zrealizowanie powyższej inwestycji, albowiem projekt ten został zatwierdzony ostateczną decyzją administracyjną (decyzja numer (...)) zatwierdzającą projekt budowlany i udzielającą inwestorowi pozwolenia na budowę.

Prowadzona na zlecenie zamawiającego weryfikacja przedmiotu umowy z 17 października 2008 r. trwała od 02 marca 2009 r. (data przekazania dokumentacji) do 27 sierpnia 2010 r. (data podpisania protokołu odbioru końcowego), to jest łącznie 489 dni. Weryfikacja przedmiotu umowy z 02 czerwca 2010 r. trwała natomiast od 30 września 2010 r. (data przekazania dokumentacji zamawiającemu) do 22 grudnia 2010 r. (data podpisania protokołu odbioru końcowego), to jest 83 dni. Okres weryfikacji dokumentacji projektowo-kosztorysowej wykonanej przez powodów na podstawie obu umów był nadmiernie wydłużony. Przedmiot umów, w toku prowadzonej weryfikacji był modyfikowany i programowo zmieniany w sposobie prezentacji, stosowanych oznaczeń, czy określonej zawartości dokumentacji. Stanowiło to wyraz subiektywnych poglądów osób weryfikujących oraz przygotowujących dokumentację. Proces weryfikacji dokumentacji o jakości takiej jak sporządzona przez powodów, zwyczajowo trwa 2-3 miesiące. Przyjęty w umowach trzymiesięczny okres weryfikacji był okresem maksymalnym, jaki można przyjąć do sprawdzenia przyjętych rozwiązań projektowo-kosztorysowych w obiektach o zbliżonych parametrach funkcjonalno-przestrzennych. Różnice pomiędzy projektem budowlanym a projektem wykonawczym biblioteki tradycyjnej były nieistotne przed datą wprowadzenia zmian programowych przez inwestora i nie wymagały opracowania projektu budowlanego zamiennego, w świetle wymogów prawa budowlanego. Zmiana programowa i dokumentacyjna z biblioteki tradycyjnej na bibliotekę cyfrową nie uzasadniała zmiany czasu weryfikacji obu projektów. W obu przypadkach czas weryfikacji nie powinien przekroczyć przyjętych w umowie trzech miesięcy. Zawarte we wszystkich raportach z weryfikacji dokumentacji wykonanej zarówno w ramach pierwszej, jak i drugiej umowy, uwagi weryfikatora nie mieściły się w definicji istotnych błędów i wad, o jakich była mowa w treści przedmiotowych umów.

(dowód: opinia biegłego sądowego architekta Z. G. k. 984-997,

opinia uzupełniająca biegłego sądowego architekta Z. G. z 07 lipca 2014 r. k. 1124-1126)

W tak ustalonym stanie faktycznym, Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo w całości zasługiwało na uwzględnienie.

W niniejszej sprawie powodowie Biuro (...) Spółka z o.o. z siedzibą we W. oraz T. B., H. C., T. H., M. K., C. P., E. S. i U. W. będący współnikami spółki cywilnej pod nazwą „(...)” GbR z siedzibą w S. domagali się zasądzenia na ich rzecz solidarnie od pozwanego Politechniki (...) ogółem kwoty 2.151.592 zł wraz z odsetkami ustawowymi i kosztami procesu.

Dochodzona pozwem należność stanowiła wynagrodzenie za wykonaną przez powodów na rzecz pozwanego dokumentację projektowo-kosztorysową, zleconą na podstawie dwóch łączących strony umów o dzieło: umowy z 17 października 2008 r. numer (...) wraz z aneksem numer (...) z 14 stycznia 2009 r. oraz umowy z 02 czerwca 2010 r., numer (...). Powodowie wskazywali, iż pomimo terminowego i prawidłowego wykonania przez nich przedmiotów obu

wspomnianych umów, pozwany w dalszym ciągu nie zapłacił wykonawcy wynikających z tych umów należności, które ujęte zostały w następujących fakturach VAT wystawionych przez powodów: numer (...) na kwotę 755.912 zł brutto, numer (...) na kwotę 697.840 zł brutto oraz numer(...) na kwotę 697.840 zł brutto.

W toku procesu pozwany nie kwestionował faktu wykonania przez powodów dokumentacji projektowo-kosztorysowej, zleconej na podstawie opisanych wyżej umów z 17 października 2008 r. oraz 02 czerwca 2010 r., jak również wysokości wyliczonego przez nich wynagrodzenia, ujętego w wyszczególnionych w pozwie fakturach. Wskazywał jednak, iż przedmiot każdej z umów zrealizowany został przez wykonawcę z dużym opóźnieniem, co uzasadniało obciążenie powodów karami umownymi za opóźnienie, a następnie potrącenie przysługującej pozwanemu wierzytelności z powyższego tytułu z wzajemną wierzytelnością powodów o zapłatę wynagrodzenia. Na skutek dokonanego potrącenia, wedle pozwanego, dochodzone pozwem roszczenia zostały w całości rozliczone między stronami.

Przy tak zarysowanych granicach sporu, rzeczą Sądu w niniejszej sprawie pozostawała ocena zasadności naliczenia przez pozwanego kar umownych za opóźnienie w wykonaniu przedmiotowych umów, a co za tym idzie, skuteczności złożonych przez Politechnikę (...) oświadczeń o potrąceniu.

Na gruncie rozpoznawanej sprawy okolicznością bezsporną było, iż strony łączyły dwie umowy o dzieło, mające za przedmiot wykonanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej dla inwestycji zlokalizowanej we W. przy Placu (...) o nazwie „(...)”. W oparciu o pierwszą umowę, z 17 października 2008 r. numer (...) zmienioną następnie aneksem numer (...) z 14 stycznia 2009 r. powodowie, działający jako konsorcjum wykonawców, opracować mieli na rzecz pozwanego projekt budowlany oraz wykonawczy wraz z kosztorysami i przedmiarem robót, dotyczący budowy tradycyjnej biblioteki książkowej. Koncepcja architektoniczna powodów oraz przyjęte przez nich założenia projektowe odnośnie wspomnianej inwestycji zostały nagrodzone w przeprowadzonym przez Politechnikę konkursie, poprzedzającym zawarcie wspomnianej umowy.

Druga z przedmiotowych umów, zawarta przez strony 02 czerwca 2010 r., numer (...) obejmowała natomiast sporządzenie przez powodów zamienną dokumentacji projektowo-kosztorysowej, stanowiącej suplement do dokumentacji projektowo-kosztorysowej dla inwestycji o nazwie „(...)”. Potrzeba sporządzenia dokumentacji zamienną wyłoniła się w związku ze zmianą koncepcji inwestora odnośnie założeń funkcjonalno-użytkowych projektowanej biblioteki, która zamiast tradycyjnej biblioteki książkowej stanowić miała bibliotekę cyfrową.

Jak chodzi o terminy realizacji przedmiotu pierwszej z umów, numer (...), stosownie do zapisów jej § 4, kompletny projekt budowlany miał być wykonany przez powodów do 14 stycznia 2009 r., przy czym za datę wykonania takiego projektu uznawany był dzień złożenia do odpowiedniego organu administracji architektoniczno-budowlanej wniosku o zatwierdzenie projektu budowlanego i wydanie pozwolenia na budowę, pod warunkiem, że organ nie stwierdzi nieprawidłowości lub braków w projekcie. Ustalony w przytoczonym zapisie umownym termin wykonania kompletnego projektu budowlanego wydłużony został następnie, na mocy aneksu numer (...) z 14 stycznia 2009 r. do 28 lutego 2009 r. Dalsza dokumentacja obejmująca projekt wykonawczy, kosztorys inwestorski, przedmiar robót, specyfikację techniczną wykonania i odbioru robót miały być wykonane do 17 sierpnia 2009 r. Za termin wykonania powyższych czynności uznawany był dzień przekazania kompletu dokumentów (albo ostatniego z nich) zamawiającemu pod warunkiem, że zamawiający nie zgłosi do nich uwag zgodnie z § 11 ust. 7 umowy. W przeciwnym razie za termin wykonania dokumentów miał być uznany dzień, w którym wykonawca przekaze zamawiającemu komplet poprawionych dokumentów.

Na gruncie drugiej z zawartych przez stronę umów, numer (...), termin przekazania zamawiającemu zamiennego projektu budowlanego i kosztorysów inwestorskich ustalony został do 10 czerwca 2010 r., natomiast termin uzyskania ostatecznej zamienną decyzji pozwolenia na budowę do 31 sierpnia 2010 r. Za termin wykonania kompletnego projektu budowlanego zamiennego uważany był dzień otrzymania przez zamawiającego zamienną decyzji pozwolenia na budowę.

Stosownie do § 4 ust. 3 i 4 tejsze umowy, projekt wykonawczy zamienny, kosztorysy inwestorskie, przedmiar robót, specyfikacje techniczne wykonania i odbioru robót miały być wykonane do 30 września 2010 r., a za termin ich

wykonania uznawano dzień pokwitowania przekazania dokumentów zamawiającemu, pod warunkiem niezgłoszenia do nich uwag. W przeciwnym razie, za termin wykonania powyższych opracowań uznawano dzień przekazania ich w poprawionej wersji.

Kwestię kar umownych za opóźnienie normował analogicznie brzmiący § 14 każdej z umów. W świetle brzmienia powołanego zapisu, projektant zobowiązany był do zapłaty na rzecz zamawiającego kar umownych między innymi w przypadku opóźnienia w wykonaniu części dokumentacji projektowo-kosztorysowej, dla której ustalono odrębny termin wykonania, zgodnie z terminami określonymi w § 4 ust. 1 i 3 umowy – w wysokości 0,2% wynagrodzenia brutto, określonego w § 5 ust. 1 umowy za każdy dzień opóźnienia, oddzielnie za każdą część dokumentacji, dla której określono odrębny termin wykonania. Jednocześnie przyjęto, iż do opóźnienia nie wlicza się czasu weryfikacji dokumentacji przez zamawiającego, o której mowa w § 11 ust. 6 umowy.

Dokonując interpretacji przytoczonych zapisów umownych, w oparciu o które pozwany naliczył powodom kary umowne za nieterminową realizację przedmiotu umowy, w pierwszej kolejności należy wskazać, iż co do zasady strony stosunku zobowiązaniowego mogą w ramach autonomii woli określać umownie zakres i sposób naprawienia szkody wynikającej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania. Podstawowym instrumentem prawnym służącym dokonywaniu tego rodzaju kontraktowych ustaleń jest kara umowna, określona w art. 483-484 k.c. Jak stanowi przepis art. 483 § 1 k.c. strony mogą zastrzec w umowie, że naprawienie szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego nastąpi przez zapłatę określonej sumy pieniężnej (kara umowna). Zarówno w orzecznictwie, jak i w doktrynie ugruntowane jest stanowisko zgodnie z którym, zakres odpowiedzialności z tytułu kary umownej pokrywa się z zakresem ogólnej odpowiedzialności dłużnika za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania (art. 483 § 1 k.c. i art. 484 § 1 k.c. w związku z art. 471 k.c.). Zobowiązany do zapłaty kary umownej może w związku z tym bronić się zarzutem, że niewykonanie lub nienależyte wykonanie jest następstwem okoliczności, za które nie ponosi odpowiedzialności. Powyższe oznacza zatem, że zasadniczą przesłanką dochodzenia zapłaty kary umownej jest wina dłużnika, co najmniej w postaci niedbalstwa. Żądanie zapłaty kary umownej może być bowiem uwzględnione tylko wtedy, gdy niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania jest następstwem okoliczności, za które dłużnik ponosi odpowiedzialność (art. 471 k.c.).

Poczynione wyżej rozważania zdaniem Sądu uprawniają do przyjęcia, iż ukształtowane w § 14 spornych umów prawo zamawiającego do naliczenia kar umownych za opóźnienie w wykonaniu przedmiotu umowy, odnosiło się do kwalifikowanej formy opóźnienia, będącego następstwem okoliczności, za które wykonawca ponosił odpowiedzialność. Powyższa okoliczność na gruncie rozpoznawanej sprawy nie była kwestionowana przez pozwanego, który w toku niniejszego procesu zmierzał do wykazania, iż to winy powodów jako wykonawcy, nastąpiła nieterminowa realizacja zleconej mu do wykonania dokumentacji projektowo-kosztorysowej. Skoro zatem obie strony odwoływały się do tak rozumianego opóźnienia, stanowiącego w istocie zwłokę w wykonaniu przedmiotu umowy, wedle Sądu nie zachodziły podstawy do uznania, by między stronami doszło do modyfikacji ogólnych zasad odpowiedzialności odszkodowawczej poprzez zastrzeżenie na rzecz zamawiającego kar umownych za sam fakt powstania po stronie wykonawcy opóźnienia, niezależnie od tego, czy było ono następstwem okoliczności, za które powodowie ponosili odpowiedzialność (art. 473 § 1 k.c.).

Oceniając zasadność obciążenia powodów karami umownymi za nieterminowe wykonanie zobowiązań wynikających z umów z 17 października 2008 r. oraz 02 czerwca 2010 r., Sąd stanął na stanowisku, iż wbrew twierdzeniom pozwanego, po stronie wykonawcy nie doszło do powstania zawinionego opóźnienia, które aktualizowałoby uprawnienie zamawiającego do naliczenia tych kar.

W pierwszej kolejności wypada wskazać, iż samo przekazanie przez powodów zleconej mu na mocy obu spornych umów dokumentacji projektowo-kosztorysowej nastąpiło w terminach wynikających z tychże umów.

Dokumentacja w postaci projektu budowlanego, wykonanego w ramach umowy numer (...)z 17 października 2008 r., zmienionej aneksem z 14 stycznia 2009 r. została sporządzona przez powodów do końca lutego 2009 r.,

co potwierdza fakt złożenia 27 lutego 2009 r. wniosku do organu administracji architektoniczno-budowlanej o zatwierdzenie projektu budowlanego i udzielenie pozwolenia na budowę dla inwestycji w postaci budowy (...) na potrzeby Innowacyjnej (...). Powodowie tym samym dochowali terminu zastrzeżonego w § 4 umowy numer (...), w brzmieniu nadanym aneksem numer (...) z 14 stycznia 2009 r. do powyższej umowy. Następnie, w oparciu o zatwierdzony decyzją Prezydenta W. z 30 kwietnia 2009 r. projekt budowlany, powodowie przystąpili do sporządzenia projektu wykonawczego wraz z kosztorysami i przedmiarem robót. Dokumentacja ta, stanowiąca przedmiot umowy z 17 października 2008 r. została w całości przekazana zamawiającemu 17 sierpnia 2009 r., a więc zgodnie z zapisami § 4 ust. 3 umowy. Do jej odbioru przez zamawiającego doszło natomiast dopiero 27 sierpnia 2010 r.

Jak chodzi natomiast o dokumentację projektowo-kosztorysową opracowaną na podstawie drugiej z łączących strony umów, numer (...) z 02 czerwca 2010 r., do jej przekazania przez powodów zamawiającemu doszło 30 września 2010 r., co odpowiadało treści § 4 ust. 3 i 4 tejże umowy. Odbiór wykonanej na zlecenie pozwanego, w ramach drugiej umowy, zamiennej dokumentacji projektowo-kosztorysowej miał miejsce 22 grudnia 2010 r.

Jak wynika z poczynionych przez Sąd ustaleń, w okresach pomiędzy przekazaniem przez powodów wykonanej dokumentacji projektowo-kosztorysowej, a dokonaniem jej odbiorów przez pozwanego, na zlecenie zamawiającego prowadzona była weryfikacja tejże dokumentacji przez jednostkę zewnętrzną, którą w tym przypadku, było (...) spółka cywilna z siedzibą we W..

Do przeprowadzenia takiej weryfikacji uprawniał zamawiającego zapis § 11 ust. 6 każdej z przedmiotowych umów, stanowiący, iż podpisanie przez pozwanego protokołu odbioru końcowego nastąpi w terminie trzech miesięcy od daty przekazania kompletnej dokumentacji projektowo-kosztorysowej i pozwolenia na budowę. W tym czasie zamawiający zweryfikuje przedłożone dokumenty pod względem między innymi prawidłowości kosztorysów inwestorskich. Jednocześnie w umowach zastrzeżono, iż odmowa podpisania protokołu odbioru końcowego przez zamawiającego mogła nastąpić w sytuacji stwierdzenia wad dokumentacji, błędów, braków, nieścisłości, przekroczenia założonego kosztu inwestycji, nieprawidłowości inwestorskich.

Pojęcia wady i błędu w dokumentacji projektowo-kosztorysowej zostały przez strony umownie zdefiniowane, poprzez przytoczenie konkretnych przykładów kwalifikujących dane uchybienia do rangi takiego błędu lub wady.

Według analogicznie brzmiących zapisów § 8 ust. 18 obu umów za wadę dokumentacji projektowo-kosztorysowej uważano między innymi brak koordynacji międzybranżowej, niezgodność projektu wykonawczego z projektem budowlanym. Stosownie natomiast do zapisów § 8 ust. 19 spornych umów, za błędy projektowe uznawane były przykładowo: niezgodność dokumentacji z przepisami, normami, sztuką budowlaną, wytycznymi zamawiającego, technicznymi warunkami przyłączenia, nieuwzględnienie na planszy przebieg wszystkich przebieg koniecznych do wykonania.

Raz jeszcze wypada powtórzyć, iż zgodnie z zapisami obu łączących strony umów, wystąpienie opisanych wyżej nieprawidłowości w dokumentacji projektowo-kosztorysowej uprawniało pozwanego do odmowy podpisania protokołu odbioru, do czasu usunięcia stwierdzonych uchybień.

Opierając się na całokształcie przeprowadzonych w sprawie dowodów, w tym na raportach z przeprowadzonej na zlecenie pozwanego weryfikacji dokumentacji projektowo-kosztorysowej, a także zeznaniach świadków: E. S., W. J., A. F., B. W., S. M., R. K. oraz przesłuchaniu powodów T. H. i T. H. (3), zdaniem Sądu należało uznać, iż wykonana przez powodów, w oparciu o zawarte z pozwanym umowy, dokumentacja projektowo-kosztorysowa nie była obciążona wadami i błędami, uzasadniającymi odmowę jej odbioru końcowego przez zamawiającego.

W szczególności wypada stwierdzić, iż ujawnione w ramach przeprowadzonego na zlecenie Politechniki (...) długotrwałego procesu weryfikacji uchybienia w sporządzonej przez powodów dokumentacji miały charakter drobnych, nieistotnych usterek lub sugestii, które w żadnej mierze nie wpływały na prawidłowość wykonanego

projektu budowlanego i wykonawczego oraz możliwość realizacji na ich podstawie planowanej przez zamawiającego inwestycji.

Zawnioskowani przez powoda świadkowie E. S., A. F., B. W., S. M. oraz R. K., biorący bezpośredni udział w sporządzaniu spornej dokumentacji, szczegółowo opisywali w swoich zeznaniach sam przebieg procesu prowadzonej na zlecenie zamawiającego weryfikacji oraz charakter zawartych w poszczególnych raportach uwag ze strony jednostki weryfikującej. W swoich zeznaniach świadkowie zgodnie wskazywali, iż w szczególności pierwszy proces weryfikacji, dotyczący dokumentacji wykonanej w ramach umowy numer (...), był nadmiernie rozciągnięty w czasie, zaś formułowane w raportach wnioski weryfikatora stanowiły drobne, niezwykle szczegółowe uwagi, odnoszące się do kwestii, które zwyczajowo rozstrzygane są na etapie realizacji inwestycji w ramach prowadzonego nadzoru autorskiego. Były to uwagi odnoszące się do przykładowo do poszczególnych oznaczeń graficznych na załączonych do dokumentacji rysunkach, oznaczenia miejsc parkingowych, pominięcia gniazda elektrycznego na rysunku, braku powołania w dokumentacji nazwy aktu prawa miejscowego regulującego sposób składowania odpadów, niedołączenia pełnej dokumentacji związanej z obliczeniami. W dalszej kolejności świadkowie wyjaśniali, iż przeważająca część uwag weryfikatora w istocie stanowiła sugestie wprowadzenia rozwiązań wariantowych, zmniejszających koszty planowanej inwestycji (mimo, iż sporządzona przez powodów dokumentacja mieściła się w założonym budżecie) oraz odwołujących się do subiektywnych opinii członków zespołu weryfikującego. Wymienieni powyżej świadkowie zwracali nadto uwagę w swoich zeznaniach na nieproporcjonalnie wydłużony czasokres sporządzania raportów w ramach weryfikacji pierwszej umowy do wyznaczonego powodom przez pozwanego terminu (wynoszącego zazwyczaj kilka dni) na usunięcie stwierdzonych w raportach uchybień i ustosunkowanie się do poszczególnych uwag weryfikatora.

Istotne znaczenie oraz wartość dowodową dla ustalenia charakteru dostrzeżonych w procesie weryfikacji uchybień w wykonanej przez powodów dokumentacji miały zeznania świadka W. J., który na zlecenie Politechniki (...) dokonywał wspomnianej weryfikacji przedmiotu obu łączących strony umów.

W swoich zeznaniach świadek jednoznacznie stwierdził, iż wszelkie sformułowane w raportach uwagi i zastrzeżenia dotyczące spornej dokumentacji, odnosiły się do nieistotnych, drobnych usterek czy nieścisłości, nie wpływających na prawidłowość wykonanych projektów i kosztorysów. Świadek stanowczo podkreślał, że dostrzeżone przez niego uchybienia odwoływały się do kwestii ubocznych, które można było naprawić na etapie wykonywania inwestycji, w ramach prowadzonego nadzoru autorskiego. Spora część uwag, wedle świadka odnosiła się również do określonych rozwiązań projektowych, które co do zasady były prawidłowe, jednakże można było przyjąć wariant korzystniejszy, na przykład ze względów ekonomicznych. W dużej mierze zatem, prowadzona w toku weryfikacji wymiana uwag między weryfikatorem a projektantami sprowadzała się do polemiki na temat określonej koncepcji architektonicznej, nie miała natomiast związku z ujawnionymi istotnymi wadami czy błędami projektów. Odnosząc się do kwestii długości trwania samego procesu weryfikacji pierwszej dokumentacji wykonanej przez powodów, a także stopnia szczegółowości uwag zawartych w pięciu raportach z tej weryfikacji świadek wyjaśniał, iż taki sposób opiniowania dokumentacji został mu „narzucony” przez zamawiającego w ramach zawartej umowy o wykonanie weryfikacji, w ramach której obciążony został odpowiedzialnością za każdy pominięty błąd, czy usterkę. Świadek podkreślał również, że weryfikacja dokumentacji projektowo-kosztorysowej zrealizowanej przez powodów na podstawie umowy z 17 października 2008 r. miała być prowadzona „do skutku”, to jest aż do wyczerpania wszystkich uwag oraz poprawienia przez projektantów dostrzeżonych w raportach błędów i uchybień. Nieco inne założenia dotyczące okresu trwania weryfikacji oraz sposobu jej prowadzenia przyjęte zostały w odniesieniu do wykonanej przez powodów zamiennej dokumentacji projektowo-kosztorysowej, dotyczącej budowy biblioteki cyfrowej. W tym przypadku weryfikacja miała przebiegać dwuetapowo i zakończyć się sporządzeniem dwóch raportów.

Wyłaniający się z treści przytoczonych wyżej zeznań świadków charakter i zakres stwierdzonych w ramach procesu weryfikacji uchybień i nieścisłości, znalazł również potwierdzenie w treści przeprowadzonej opinii biegłego z zakresu architektury Z. G.. Analizując treść raportów z przeprowadzonej weryfikacji, biegły jednoznacznie stwierdził, iż zawarte w raportach uwagi i sugestie weryfikatora nie wypełniały definicji istotnych błędów i wad, o jakich była mowa w treści przedmiotowych umów, lecz stanowiły jedynie drobne, nieistotne uchybienia, nie wpływające

na merytoryczną wartość wykonanej dokumentacji. Jednocześnie biegły wyjaśniał, iż w oparciu o wykonany przez powodów projekt budowlany biblioteki tradycyjnej, realizowany przez powodów na podstawie umowy z 17 października 2008 r., było możliwe zrealizowanie inwestycji, albowiem projekt ten został zatwierdzony ostateczną decyzją administracyjną (decyzja numer (...)) udzielającą inwestorowi pozwolenia na budowę. Biorąc pod uwagę fakt zatwierdzenia spornego projektu przez organ administracji architektoniczno-budowlanej, uzyskania przez powodów wszystkich uzgodnień wykonanego projektu oraz prowadzenia bieżącej kontroli przez zamawiającego na etapie sporządzania dokumentacji, zdaniem biegłego, wdrożony przez pozwanego proces weryfikacji, był nadmiernie szczegółowy i wydłużony w czasie. Biegły zajął nadto stanowisko, iż zawarte w raportach propozycje zmiany określonych rozwiązań projektowych godziły w zaakceptowaną przez sąd konkursowy i samego inwestora autorską koncepcję architektoniczną powodów, która wyłoniona została w ramach konkursu poprzedzającego zawarcie przedmiotowych umów. Uwzględniając łączny czas trwania procesu weryfikacji spornej dokumentacji, wykonanej na podstawie zawartych przez strony umów z 17 października 2008 r. oraz 02 czerwca 2010 r. biegły jednoznacznie stwierdził, iż w obu przypadkach, weryfikacja prowadzona była zbyt długo oraz w sposób nieadekwatny do roli, jaką miała spełnić w procesie inwestycyjnym. Z opinii biegłego wynikało, iż przyjęty w umowach trzymiesięczny okres weryfikacji był okresem maksymalnym, jaki można przyjąć do sprawdzenia przyjętych rozwiązań projektowo-kosztorysowych w obiektach o zbliżonych parametrach funkcjonalno-przestrzennych.

W ocenie Sądu przytoczona wyżej opinia biegłego została sporządzona w sposób staranny i rzeczowy, zaś zawarte w niej wnioski końcowe są logiczne i zawierają wyczerpującą odpowiedź na zagadnienia objęte tezą dowodową. Uwzględniając wysokie kwalifikacje zawodowe biegłego, zakres sporządzonej przez niego opinii oraz zawarte w niej szczegółowe uzasadnienie poszczególnych wniosków, Sąd przyjął powyższą opinię za podstawę ustaleń faktycznych w sprawie, w zakresie oceny tak prawidłowości, jak i terminowości wykonania przez powodów przedmiotu rozważanych umów. Jednocześnie Sąd uznał, iż brak jest jakichkolwiek podstaw do podważenia zasadności powyższej opinii, tym bardziej, iż sformułowane przez pozwanego zastrzeżenia (mające w dużej mierze charakter niemerytoryczny, stanowiący polemikę z przyjętymi przez biegłego założeniami), zostały szczegółowo omówione przez biegłego w opinii uzupełniającej, w której biegły podtrzymał swoje wcześniejsze stanowisko.

W świetle powyższego, opierając się na treści omówionej wyżej opinii oraz korespondującymi z nią zeznaniami świadków Sąd stanął na stanowisku, iż w realiach przedmiotowej sprawy nie zachodziły podstawy do naliczenia powodom kar umownych za nieterminową realizację spornych umów.

Powodowie bowiem, w terminach wynikających z każdej z umów, a więc w przypadku pierwszej umowy 17 sierpnia 2009 r., zaś odnośnie drugiej 30 września 2010 r. przekazali pozwanemu kompletną, nieobarczoną istotnymi wadami dokumentację projektowo-kosztorysową, gwarantującą możliwość wykonania projektowanych inwestycji.

Podjęte przez pozwanego działania sprawdzające, mające miejsce po otrzymaniu spornej dokumentacji, zdaniem Sądu wykraczały poza istotę i cel procesu weryfikacji, zmierzając do usunięcia w jej ramach drobnych, nieistotnych nieścisłości, które mogły być na bieżąco wyjaśniane przez projektantów na etapie realizacji inwestycji, w ramach prowadzonego nadzoru autorskiego. Raz jeszcze wypada stanowczo powtórzyć, iż wydłużenie okresu weryfikacji dokumentacji projektowej, ponad ustalone w umowie trzymiesięczne okresy na jej przeprowadzenie, w sposób nieuzasadniony doprowadziło do odsunięcia w czasie terminu podpisania protokołów odbioru, co wedle Sądu wyklucza możliwość przypisania powodom odpowiedzialności za skutki tak powstałego opóźnienia. W szczególności zdaniem Sądu nie do zaakceptowania jest sposób prowadzenia weryfikacji przedmiotu pierwszej z umów, z 17 października 2008 r., która trwała w okresie od sierpnia 2009 r. do grudnia 2010 r. Prowadzona we wskazanym okresie „dyskusja” między weryfikatorem a projektantami na temat możliwych do wdrożenia wariantów zamiennych, zmniejszających koszty planowanej inwestycji, wyjaśnianie przez powodów ciągłych uwag dotyczących kwestii nieistotnych z punktu widzenia zgodności projektu z normami i przepisami prawa budowlanego, w przekonaniu Sądu nie uzasadniała odmowy podpisania przez zamawiającego protokołu odbioru końcowego spornej dokumentacji oraz wstrzymania się z zapłatą należnego powodom wynagrodzenia. Omówiony przebieg procesu weryfikacji dodatkowo budzi wątpliwości w kontekście faktu, iż poddany ocenie weryfikatora projekt budowlany nie podlegał realizacji, z uwagi na brak uzyskania przez zamawiającego funduszy na budowę tradycyjnej biblioteki książkowej. W świetle

powyższego, kontynuowanie wielomiesięcznej weryfikacji dokumentacji projektowej, w oparciu o którą nie mogła powstać planowana inwestycja, uznać należało za bezprzedmiotowe.

O niezasadności prowadzenia tak rozciągniętej w czasie pierwszej weryfikacji dokumentacji projektowo-kosztorysowej, stanowiącej przedmiot umowy z 17 października 2008 r., świadczy dodatkowo okoliczność, iż weryfikacja dokumentacji zamiennej zrealizowanej w ramach drugiej umowy (o zbliżonej zawartości i obszerności), przebiegała już znacznie krócej i nie była ta rozbudowana, jak w pierwszym przypadku. Powyższe nie zmienia jednak faktu, że również drugi proces weryfikacji wykraczał poza umowny termin jej przeprowadzenia, prowadząc do nieuzasadnionego odsunięcia w czasie terminu odbioru końcowego.

Reasumując poczynione dotychczas rozważania raz jeszcze należy stwierdzić, iż wykonana przez powodów, w ramach obu przedmiotowych umów, dokumentacja projektowo-kosztorysowa sporządzona została w określonych umownie terminach, zaś wszelkie zgłoszone do niej poprawki i zastrzeżenia nie spełniały zawartej w § 8 ust. 18 i 19 przedmiotowych umów definicji wad dokumentacji i błędów projektowych. Z omówionych względów, nie było żadnych podstaw do przesunięcia terminów odbioru końcowego, a w konsekwencji, do naliczenia przez zamawiającego kar umownych za opóźnienie.

Na marginesie tylko wypada zauważyć, iż zgodnie z zapisami obu umów, do ewentualnego opóźnienia po stronie wykonawcy nie podlegał trzymiesięczny okres prowadzenia weryfikacji dokumentacji projektowej. Nawet zatem, gdyby uznać naliczenie kar umownych za zasadne (co w niniejszej sprawie nie miało miejsca), to kary te wyliczono nieprawidłowo, poprzez doliczenie czasu, w którym sporna dokumentacja podlegała ocenie weryfikatora i powodowie nie mieli żadnego wpływu na jej kształt. Ponadto, jak słusznie zauważył biegły sądowy Z. G., w treści sporządzonej na zlecenie Sądu pisemnej opinii, sam pozwany, poprzez nieprawidłowo prowadzoną weryfikację (o nadmiernie rozbudowanej formie i treści) doprowadził do nieuzasadnionego powstania opóźnienia w odbiorze projektów, zlecając powodowi ustosunkowanie się do proponowanych przez weryfikatora odmiennych rozwiązań projektowych oraz zobowiązując ich (zdaniem biegłego niezasadnie) do sporządzenia zamiennego projektu budowlanego w ramach pierwszej z umów, o czym zgodnie z przepisami prawa budowlanego, winien decydować projektant, a nie inwestor.

Mając na względzie powyższe zdaniem Sądu należało stwierdzić, iż obciążenie przez pozwanego powodów karami umownymi za nieterminową realizację przedmiotu umów numer (...) z 17 października 2008 r. oraz (...) z 02 czerwca 2010 r. z 02 czerwca 2010 r., było niezasadne, a tym samym ujęte w wystawionych przez pozwanego notach księgowych numer (...) należności z powyższego tytułu nie mogły zostać skutecznie przedstawione do potrącenia z wzajemną wierzytelnością powodów o zapłatę wynagrodzenia za wykonaną na podstawie spornych umów dokumentację. W świetle poczynionych ustaleń, a także wobec niekwestionowania przez pozwanego wysokości wyliczonego przez powodów wynagrodzenia umownego, Sąd w całości uwzględnił powództwo, zasądzając na rzecz powodów ogółem kwotę 2.151.592 zł, na którą składały się należności wynikające z następujących faktur:

- faktury VAT numer (...) z 07 września 2010 r. na kwotę 755.912 zł brutto;
- faktury VAT numer (...) z 05 października 2010 r. na kwotę 697.840 zł brutto;
- faktury VAT numer (...) z 19 października 2010 r. na kwotę 697.840 zł brutto.

Z uwagi na to, że przepisy kodeksu cywilnego nie przewidują w odniesieniu do współników spółki cywilnej solidarności czynnej (wierzycieli), ta zaś stosownie do art. 369 k.c. winna wynikać z ustawy lub treści czynności prawnej, Sąd zasądził dochodzoną w pozwie należność na rzecz powodów łącznie, nie zaś, jak wnioskowali powodowie solidarnie.

Roszczenie odsetkowe znajdowało podstawę w treści art. 481 k.c. Terminy wymagalności poszczególnych kwot wynikały z treści umowy oraz wystawionych przez powodów faktur VAT. Stosownie bowiem do § 6 ust. 3 przedmiotowych umów, zamawiający zobowiązał się do zapłaty na rzecz wykonawcy należności wynikających z wystawionych faktur częściowych w terminie 21 dni od daty ich zaakceptowania. Na gruncie rozpoznawanej

niekwestionowanym było, iż wystawione przez powodów faktury VAT zostały w całości zaakceptowane przez zamawiającego, co miało miejsce w następujących terminach: faktura VAT numer (...) na kwotę 755.912 zł brutto 10 września 2010 r., faktura VAT numer (...) na kwotę 697.840 zł brutto 05 października 2010 r., faktura VAT numer (...) na kwotę 697.840 zł brutto 19 października 2010 r. Wobec powyższego, Sąd zasądził w punkcie I. sentencji wyroku od pozwanego Politechniki (...) łącznie na rzecz powodów kwotę 2.151.592 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od kwoty:

- 755.912 zł od 02 października 2010 r. do dnia zapłaty;
- 697.840 zł od 27 października 2010 r. do dnia zapłaty;
- 697.840 zł od 10 listopada 2010 r. do dnia zapłaty.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu, zawarte w punkcie II. sentencji zapadło w oparciu o normę art. 98 k.p.c., który stanowi, iż strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi procesowemu, na jego żądanie, koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw lub celowej obrony. W niniejszej sprawie, na zasądzoną od Politechniki (...) łącznie na rzecz powodów kwotę 37.234 składały się: uiszczona przez powodów opłata od pozwu w kwocie 25.000 zł, koszty zastępstwa procesowego w wysokości stawki minimalnej, wynikającej z treści § 6 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 490), powiększone o koszty opłaty skarbowej od udzielonych pełnomocnictw w kwocie 34 zł oraz uiszczona przez powodów zaliczka na wynagrodzenie biegłego w wysokości 5.000 zł.

W punkcie III. sentencji wyroku Sąd, na podstawie art. 113 ustawy z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2010 r., Nr 90, poz. 594 z późn. zm.) w związku z art. 98 k.p.c. obciążył pozwanego, jako stronę przegrywającą sprawę brakującymi kosztami sądowymi, które obejmowały brakującą część opłaty od pozwu w kwocie 75.000 zł, której powodowie, w związku z wniesieniem pozwu w elektronicznym postępowaniu upominawczym, nie mieli obowiązku uiszczenia, a także pokrytą tymczasowo z wydatków budżetowych Skarbu Państwa część wynagrodzenia biegłego za wydanie opinii pisemnej w kwocie 17,95 zł oraz przyznane biegłemu wynagrodzenie w kwocie 305,76 zł za sporządzenie opinii uzupełniającej w sprawie.